

ФОРМУВАННЯ НОВОЇ ПАРАДИГМИ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

У статті автор дійшов висновку про переважно методологічну природу недоліків існуючої політики доходів населення в Україні, усунення яких потребує формування її нової парадигми. Пропонуються напрями щодо визначення та формування нової парадигми та її основні положення.

In this article the author concluded mainly on methodological shortcomings nature existing policies incomes in Ukraine the removal of which requires the formation of a new paradigm. Proposed areas to determine and the formation of a new paradigm and its main provisions.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Соціалізація і гуманізація людських і суспільних відносин є невід'ємною умовою розвитку його постіндустріального, інформаційного типу. Ця теза у світовій гуманітарній науці сьогодні сприймається як аксіома. У цьому напрямку соціально-економічного мислення відповідають різновиди субстантивістської (лат.substantia – сутність) економічної теорії, які стверджують економічний детермінізм(лат.determinare – обумовлення) як примат соціального контролю суспільства над економікою[1,С.12-30]. Цю точку зору підтримують провідні українські вчені-економісти Ю.Зайцев, Т.Кір'ян, А.Колот, В.Никифороенко та ін. Але позитивний результат соціалізації і гуманізації в концепції сталого соціального розвитку розподілений у часі, що пов'язано із витратами на його стійке становлення та залежить, насамперед, від активності державної інноваційно-інвестиційної політики. Водночас процес такого розвитку вступає у протиріччя із теперішньою світовою ринковою економікою, логіка якої в умовах глобалізації все більше пов'язана із бажанням одержати максимальний результат і завдяки цьому підпорядкувати собі політику, ідеологію, соціально-духовну сферу. Під тиском глобальних ринково-економічних і соціальних трансформацій, які останніми роками супроводжуються всесвітньою фінансово-економічною кризою, протиріччя між олігархізацією суспільства та його соціалізацією ще більше загострюються.

Необхідно погодитись з тим, що на думку провідних українських вчених цьому сприяє еkleктична, за інверсійним (перегорнутим, непослідовним) типом, модель економіки, яка містить елементи як неокласичної ринкової, так і командно-адміністративної, але не ринково-регуляторної економіки[2]. В результаті цього співвідношення між олігархізацією суспільства та його соціалізацією характеризується в Україні своєю специфікою:

- нестатком конкурентоспроможного потенціалу сучасних факторів виробництва, низькою продуктивністю праці при надмірній експлуатації робочої сили, що не забезпечує повної економічної безпеки, корупцією та тіньовою економікою;
- високою неформальною зайнятістю та прихованим безробіттям, заперечною демографією;
- стабільно низьким рівнем заробітної плати, доходів і пенсій пересічного громадянина, при їх надвисокій диференціації, заниженими соціальними стандартами, що викликає обвал соціальної сфери та як наслідок – соціальну напругу в суспільстві;
- надвисоким «фіскальним податком», частка якого в структурі ВВП становить біля 45%, що пояснюється необхідністю забезпечення державою трансфертів і пенсій при високому рівні тіньової економіки та її нерозвинутості.

Труднощі вбудування в постіндустріальну економіку, активне входження у соціалізацію та гуманізацію суспільства інформаційного типу потребує посилення механізмів державного регулювання та суспільного дорегулювання з врахуванням парадигмальних змін у політиці доходів населення.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Проблема становлення нового соціального типу економіки сьогодні знаходиться у сфері наукових зисків, насамперед країн, які у свій час безуспішно намагалися реалізувати комуністичну модель економіки, засновану на жорсткій централізації механізмів управління нею. Тому місією науковців цих країн є формування в суспільстві нового економічного мислення щодо регулювання ринку шляхом послідовного підкорення його соціально орієнтованому, демократичному суспільству. У розглянутому контексті ця місія полягає у здатності вчених-трудоуників розробити вкрай складну сучасну парадигму політики доходів населення, подолати невіру спільноти у можливості побудови соціальної держави. У формуванні нігілістичних настроїв у суспільстві відносно можливості застосування справедливих розподільчих відносин, як першооснови політики доходів і складової побудови соціальної держави є провина науковців, які, на жаль, досі займають ліберальну позицію, не несуть соціальну відповідальність за сформовану методологію надзвичайно низького рівня доходів населення, за зростаючу їх нерівність і надмірну диференціацію серед основних верств населення, за високий рівень бідності в країні. Тому настав час, коли насамперед вченим потрібно виправляти цю ситуацію.

У вітчизняній науковій практиці А.М.Колот є одним з перших вчених, який на підставі аналізу спадщини наукових творів різних економічних шкіл, здійснив парадигмальний підхід до визначення основних теоретичних положень і понять щодо розподільчих відносин у сучасній ринковій економіці, які принаймні повинні враховуватися при визначенні структури трудового і сукупного доходу працівника [3, С.3-12].

У подальшому А.М.Колот у багаточисельних наукових публікаціях системно доводить про нагрілу необхідність побудови якісно нових моделей соціально-трудоувих відносин на засадах соціальної згуртованості, соціальної відповідальності держави, суспільства, бізнесу, людини, попереджує про існуючі асиметрії розвитку соціально-трудоувої сфери, передбачує концептуальні парадигмальні зрушення, коли економічна і соціальна складові суспільного розвитку інституціонально міняються місцями і таке слід розуміти у формуванні сучасного економічного мислення та інституціональних перетвореннях[4,5,6].

Неодноразово звертається до методологічних і практичних аспектів розв'язання проблеми доходів населення Т.М. Кір'ян, у тому числі під кутом зору трудових доходів, як форми інвестицій в людський капітал, умови побудови соціально орієнтованої держави[7; 8,С.3-9].

В.Лагутін пов'язує сучасне розуміння теоретико-методологічних основ ринкової оплати праці з неокласичним концептом практичного виявлення залежності вартості і ціни робочої сили від кінцевих результатів праці[9, С.16-20].

Інтерес представляє точка зору В.Мельника на існуючу природу трудових доходів як таку, що, на жаль, обумовлює рівновагу низької ціни попиту і пропозиції праці через безробіття та неякісний основний капітал, а також його думка про необхідність скористатися в розподільчих відносинах теорією людського капіталу[10, С.11-17].

О.Сергієнко бачить реформування оплати праці у напрямку її стимулюючого впливу на процеси формування і розподілу доходів населення. На його думку в основі системного її реформування повинні бути науково обґрунтовані концептуальні положення щодо вдосконалення політики доходів населення[11, С.20].

Цікавою є точка зору О.Шевчука в частині нової структури сукупного капіталу зі зміною в ньому в бік зростання долі людського капіталу, що є підставою для визначення складу і розміру трудового доходу. Він вважає, що важливішою причиною порочного кола у бідності є велика різниця у розмірах доходу, що сформовано несправедливим характером розподілу національних ресурсів та обумовлює нерівність інвестицій в людський капітал[12, С.13-16].

Слід зауважити, що контекст даної проблеми, все більш починає розглядатися у макрорівневій соціальній політиці. Так, політика доходів визначається Н.Балтачєєвою пріоритетною у сферах дії та структурі соціальної політики в Україні[13, С.49].

Класифікації ідеології добробуту приділяє уваги У.Садова при висвітленні сучасних теоретико-методологічних та прикладних засад становлення соціальної політики в Україні та її регіонах[14, С.63].

Різні аспекти політики доходів досліджують відомі українські науковці: О.Амоша, О.Власюк, В.Геєць, О.Грішнова, Т.Кір'ян, А.Колот, Е.Лібанова, В.Новіков та ін., російські вчені-економісти: Л.Абалкін, Н.Волгін, Н.Горелов, Ю.Кокін, Р.Колосова, М.Сорокіна, Р.Яковлев та ін.

Наведене доводить, що у суспільстві назріла перманентна ситуація актуалізації проблеми розробки сучасної ринкової парадигми політики доходів населення та складено об'єктивні передумови для невідкладного її формування. Проте розв'язання цієї проблеми неможливе без чіткого розуміння і систематизації методологічних передумов, передуючих її вирішенню.

Виклад аналітичного матеріалу. Сприйняття політики доходів населення під кутом зору її сучасної ринкової парадигми(гр.paradigme – приклад, зразок або система) вимагають концептуального переосмислення її діючої моделі. Проведені за участю авторів статті дослідження[15,16], свідчать не тільки про високу значущість факторів соціального захисту(соціальний мінімум) але й зростаючу роль індикаторів, як матеріального добробуту населення як першооснови його якісного життя. При цьому встановлено, що на відміну від ієрархії рангів мотиваторів у індексі людського розвитку західних країн, а саме: здоров'я(очікувана тривалість життя з дня народження), освіта, професійне та кар'єрне зростання, рівень життя як дохід на душу населення, в Україні спостерігається інша залежність, в якій оплата праці(дохід) стійко займає перше рангове місце.

Дані висновки збігаються із думкою, що викладена у науковій монографії співробітниками Інституту економіки промисловості НАН України: «невисокий рівень заробітної плати, історично успадкований Україною, та низький рівень соціальних трансфертів лишаються основними чинниками базової незахищеності населення. Низький рівень оплати праці визначає бідність працюючого населення та відповідно негативно впливає на доходи непрацездатних верств»[17, С.41]

Аналізуючи раніше викладені авторські напрацювання та використовуючи результати дослідження, проведеного у 2012р.[18, С.90-117], можна навести наступну загальну картину стану доходів населення в Україні – у динаміці протягом 2005-2012р.р.

1. Спостерігається підвищення доходів і номінальної заробітної плати при випереджаючих темпах зростання доходів домогосподарств – 327,9% та заробітної плати(324,4%) проти підвищення ВВП на 298,2%, продуктивності праці – на 303,5%. Проте зростання реальної заробітної плати становило 153,9%, а її рівень у доларовому еквіваленті поступався рівню зарплати у розвинутих країнах у 10 і більше разів. Питома вага витрат на придбання товарів та послуг становила 80,4% у 2011р. та 81,9% у 2005р. у загальних доходах, що не створює передумов для поживлення інвестиційного клімату в країні. Крім того, в останні роки спостерігається перебільшення доходів населення понад ВВП, що є негативним наслідком негативного сальдо «експорт-імпорт».

2. У структурі доходів частка заробітної плати незначно знижується від 42,6% до 41,7%, залишаючись нижчою у порівнянні із розвинутими країнами, де вона коливається біля 50-55%. Що стосується оплати праці у структурі ВВП, то її питома вага має тенденцію поступового зростання з 42,3% до 49,9%, але при цьому питома вага змішаного доходу знижується із 44,3% до 38%, що сповільнює інвестиційну активність в економіці.

3. Соціальні допомоги та інші одержані поточні соціальні трансферти у структурі доходів в даній динаміці коливаються у межах від 37 до 40%, що характеризує політику доходів, як спрямовану на соціальний захист населення. Але пасивна політика доходів вступає у протиріччя з інвестиційною політикою, тому що при цьому знижується частка прибутку та змішаного доходу, яка в умовах досконалої конкуренції направляється на оновлення виробничої бази та інвестування в людський капітал.

4. Порівняння продуктивності праці і заробітної плати в Україні з цими показниками у зарубіжних країнах свідчить про значно більше відставання заробітної плати українського працівника по відношенню до зарубіжного колеги ніж відставання за показником продуктивності праці. Наприклад, у 2011р. таке відставання у порівнянні із США становило: продуктивності праці – у 6,7 разів, заробітної плати – в 11,2 рази. Це свідчить, що експлуатація найманого працівника в Україні значно вища за розвинуті країни, хоча саме технологічне відставання є першопрчиною низького рівня доходів пересічного громадянина.

5. Диференціація офіційної заробітної плати у 2012 році станвила за видами економічної діяльності (1:6,4), за регіонами (1:2,1), що принципово не відрізняє її від зарубіжних країн. Але аналіз цих співвідношень свідчить, що коефіцієнти диференціації не обумовлені оплатою рідкісної праці або кваліфікації працівника. Більш того, зарплата працівників у промисловості нижча за фінансово-кредитну і транспортну галузі. Диференціація доходів за індексом Джині у 2011 році становила 0,256 проти 0,3 у 2005 році, тобто динаміка диференціації доходів трохи покращується. Але розраховувати на об'єктивну статистичну картину не можна через надзвичайно високу частку тіньової економіки, яка за різними оцінками складає від 40 до 50% ВВП. Децільний аналіз доходу населення показав, що різниця між статком 10% найбагатших та найбідніших становить більш як 17 разів, що підтверджується багатьма дослідниками і вже стає заїждженою фразою, хоча така ситуація свідчить про соціальну нестабільність у суспільстві.

6. Інституційні зміни у соціальних стандартах у сфері праці супроводжуються збільшенням мінімальної зарплати та вирівнюванням її з прожитковим мінімумом, що покращило індекс Кейтса та зобов'язує роботодавця підтягувати зарплату, хоча деякі з них йдуть на скорочення табелювання робочого часу. При цьому низький рівень прожиткового мінімуму, який не відповідає реальному споживчому кошику, дає привабливу картинку його співвідношення із зарплатою і доходами населення, наближує статистику до позитивних критеріальних оцінок ЄС, але створює ефемерність благополуччя.

Отже, у теперішній економіці склалось таке положення, коли завдяки інституційним заходам відбувається поступове зростання соціальних стандартів, що підтягує рівень заробітної плати і знижує диференціацію доходів, підтримується висока частка соціальних трансфертів у структурі ВВП і доходів населення при випереджаючих темпах зростання зарплати і у порівнянні з темпами росту ВВП та продуктивності праці. Тобто низький рівень технології виробництва і якості основного капіталу, незатребуваність високоякісного людського капіталу сприяє формуванню рівноважної низької ціни робочої сили при високому ступеню експлуатації найманого працівника. В результаті заробітна плата і реальні доходи більшості населення залишаються на порядок нижчими у порівнянні з розвинутими країнами при їх високій диференціації. Водночас механізми формування і розподілу доходів спрямовані на користь громадян з високими можливостями їх примноження, що посилює нерівність і концентрацію доходів у залежних верств населення, не дає можливості ефективно боротися з бідністю навіть за умови економічного зростання.

При цьому політика штучного збільшення соціальних стандартів трансфертів не дозволяє активізувати економіку, заганає її у пасивне русло. Іншою повинна бути політика доходів при їх розподілі між багатими і бідними, прірва між якими зростає як це було доведено раніше. Тому, якщо роль інституціональних механізмів при визначенні розміру соціальних трансфертів у сфері праці повинна бути у подальшому обґрунтовано стриманою, їх організаційно-управлінський вплив на скорочення неприпустимо великої нерівності у доходах необхідно суттєво посилити, насамперед, завдяки оподаткуванню не тільки зарплати, але всіх доходів багатіїв за прогресивною шкалою.

Отже, результати проведених досліджень дозволяють сформулювати основні зовнішні та внутрішні причини складеної негативної ситуації в сфері доходів населення:

– дестабілізуючий, деструктивний вплив процесів суб'єктивної (паразитуючої) глобалізації, яка супроводжується не простим зростанням відкритості національної економіки, але й проникненням міжнародного олігархічного капіталу на внутрішній ринок країни;

– уповільнені темпи економічного зростання через застарілі технології, недостатньо якісний людський капітал, а звідси – низький рівень продуктивності праці, надмірна експлуатація найманого працівника;

– недостатнє наукове обґрунтування сучасного уявлення про необхідність проведення активної політики доходів, зокрема в ній перебільшують методологічні стереотипи планової системи господарювання, орієнтовані на затратні механізми регулювання розподільчих відносин, економоцентризм, задоволення мінімальних соціальних потреб. Це знижує інвестиційну активність підприємств, а політика доходів все більше стає пасивною;

– занижені, з одного боку, державні соціальні стандарти у сфері праці через нерозвинуту економіку, які дають змогу власнику основного капіталу мінімізувати заробітну плату, а звідси – знижуються можливості щодо забезпечення гідного доходу для непрацюючого і маргінальних верств населення. З іншого, необґрунтоване підвищення цих стандартів призводить до зростання неформальної зайнятості.

Таким чином, економічна нерозвинутість, обумовлює пасивну політику доходів, якій притаманні непомірний тягар соціальних трансфертів, велика різниця у доходах різних верств населення при стабільній інфляції і занадто низькому рівні доходу пересічного громадянина, що супроводжується новим типом розподілу ресурсів та поведінки людей. З одного боку, войовничий клас власників фізичного капіталу, спроможний до безтями приумножувати свої багатства, з іншого – маргінальні верстви населення, які очікують від держави вкрай необхідної допомоги. При цьому зовсім вимивається середній клас, як непотрібний суспільству, хоча як відомо саме він є рушійною силою (двигуном) прогресу.

Продовження цієї політики, якщо вона не вбудується в постіндустріальний розвиток, не зможе дати опір пресингу суб'єктивної глобалізації, а створений в країні додатковий продукт буде привласнюватися олігархічними та деструктивними кланами. У подальшому такий ринок стає ворогом соціалізації, як обов'язкової умови становлення інформаційного суспільства, а людина «комерційна» витискує людину «соціально-відповідальну». Звісно, такий шлях розвитку суспільства веде нас в «нікуди».

Формування сучасної парадигми політики доходів. З огляду на наведений аналіз стану доходів населення та перспективи новоіндустріального суспільного розвитку, нашій країні вкрай необхідна оновлена ринкова парадигма політики доходів населення. Слід зауважити, що поняття парадигми, як зразок якогось процесу, стало повсякденним, навіть модальним і спрощеним. Тому в даній публікації автор поставив завдання розглянути загальне поняття парадигми доходів як єдність її сутнісного розуміння та змістовного наповнення. Тобто представити склад загальної парадигми як єдність її сутності та змісту. Якщо виходити із загального розуміння парадигми ПДН, то алгоритм формування її загальної структури схематично відображений на рис.1.

Виходячи із наведеного на рис.1 базового поняття даної парадигми, стає можливим бачити ті зміни в ній, які притаманні теперішнім трансформаційним змінам в соціально-економічному розвитку країни і мають парадигмальний характер, тобто потребують оновлення її сутнісних характеристик і змістовного наповнення.

Розуміння сутності цієї парадигми, яка визначає об'єктивний внутрішній стан та глибинні взаємозв'язки у ПДН, ґрунтується на цільових функціях і певних принципах формування і розподілу доходів, що дозволяє досягнути поставленої мети і вирішення завдань, відповідних постіндустріальному, інформаційному розвитку суспільства економіки знань. Така спрямованість у розвитку провідних країн світу успішно реалізується завдяки використанню різних соціально-економічних моделей. Зокрема, починаючи з моделі неокласичного синтезу, заснованої Полом Самуельсоном (1915-2009), йде пристосування неокласичних ринкових моделей до принципів кейнсіанської регульованої економіки з її ефектом мультиплікатора, обумовлюючим і стимулюючим рівновагу ринкового попиту і пропозиції. Ідея економіки змішаного типу актуалізувалась з обговоренням видними економістами книги «Вихід з кризи є» Пола Кругмана (лауреата Нобелівської премії 2008р.).

Зокрем, заслуговує на увагу наукова публікація чл.кор. НАН України М.І.Зверькова, в якій він бачить переваги моделі «соціального ринкового господарства»[19].

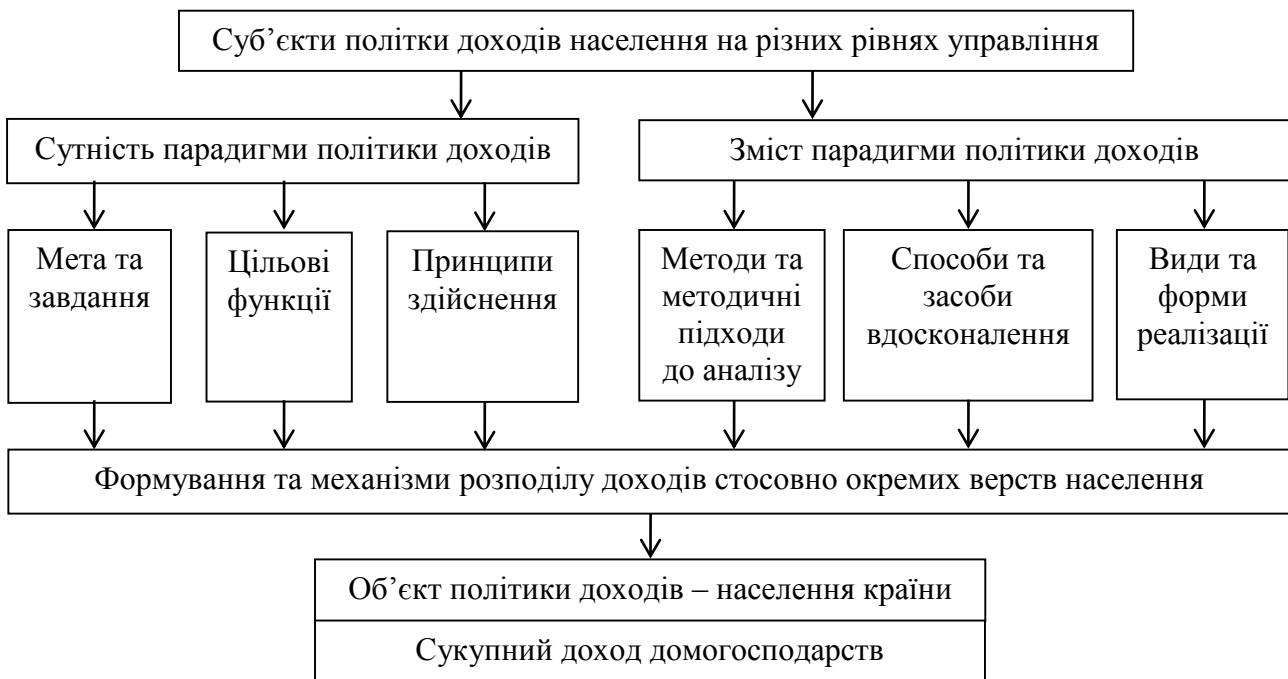

Рис. 1. Алгоритм формування загальної структури парадигми політики доходів населення (розроблено автором)

Тобто сутність оновленої парадигми політики доходів населення повинна полягати в системному дерегулюванні ринкових процесів, спрямованих на удосконалення факторного формування доходів, їх оптимальний перерозподіл через державний бюджет як шляхом диференційованого оподаткування різних категорій осіб і груп одержувачів доходу, так і соціальних виплат незахищеним та непрацюючим верствам населення. Тим самим реалізовується соціальна стратегія, за якої соціальні програми, спроможні стимулювати економіку країни як умову побудови соціальної держави.

Виходячи із сутнісного розуміння нової парадигми ПДН, змінюються: мета і завдання політики доходів, акценти у її функціях і принципах; методичні підходи до аналізу її стану та вдосконалення; способи, засоби, види і форми заходів у напрямку досягнення її цільових настанов; механізми розподілу та формування доходів населення.

Названі зміни обґрунтовуються за результатами проведених досліджень існуючої політики доходів населення. Проте на підставі аналітичних даних, наведених у даній статті, апіорі можна зробити деякі висновки.

Якщо об'єктом політики доходів залишається той самий, тобто – населення країни та сукупний дохід домогосподарств, то коло суб'єктів управління розширюється. Ними повинні стати не тільки відповідні державні органи управління та місцевого врядування, а також представницькі органи працівників і роботодавців. Нова парадигма передбачає використання впливу на процеси формування доходів населення – громадських організацій, політичних партій, благодійних і фондів соціального розвитку, бізнесу тощо. Розмова йде про соціальну відповідальність всіх суб'єктів, які сприяють соціально-економічному розвитку, згуртованості нації. Тобто названі суб'єкти політики доходів повинні активно співпрацювати з державними органами управління в контексті стратегії її соціалізації.

Метою політики доходів населення існуючої парадигми, як це слід з проведеного аналізу, є попередження зниження рівня життя населення та подальше його покращення за умови стабілізації економіки. Метою політики доходів населення у новій парадигмі стає реалізація ідеології добробуту, матеріальною основою якого є створення умов для

забезпечення відчутного зростання доходів населення як першооснови підвищення якості його життя на підставі європейських соціальних стандартів. Відповідно до цієї мети політика доходів спрямовується на розвиток творчої особистості людини, активізацію її економічної поведінки на всіх етапах життєвого циклу, на соціалізацію суспільства.

Основним завданням існуючої парадигми є підтримка патерналістських настроїв населення, націленість політики доходів на формування програм соціального захисту, так званого соціального мінімуму, підтримка громадян, які не в змозі забезпечити свій добробут власними зусиллями. У новій парадигмі основним завданням є сприяння реалізації такої соціальної стратегії, яка спроможна стимулювати економіку країни шляхом:

- створення високотехнологічних робочих місць, зниження безробіття, забезпечення гідного, справедливого доходу всіх верств населення;
- підвищення якості життя та соціального добробуту населення;
- забезпечення соціально-політичної стабільності та соціальної безпеки населення.

У новій парадигмі відбувається зміна акцентів у функціях політики доходів у бік посилення соціально-стратегічної та стимулюючої функцій, за яких належить визначитись у концепції якості життя населення та шляхах її реалізації. Посилюється та набуває особливого значення оптимізаційна функція, що призначена для встановлення співвідношення між пасивною і активною політикою доходів.

У виконання означених функцій політики доходів пріоритетне значення набувають принципи соціалізації трудових, виробничих і суспільних відносин, зокрема: додержання конституційного права соціальної держави, соціальної справедливості, соціальної солідарності, соціальної субсидарності, соціального партнерства, соціальної відповідальності тощо.

Нова парадигма обумовлює посилення ролі методологічних підходів щодо активізації політики доходів: нормативно-правового; інституційно-розподільчого; мотиваційно-стимулюючого; фінансово-кредитного; податкового; інвестиційно-інноваційного тощо.

Кінцевою складовою в структурі парадигми ПДН (див. рис.) є механізми формування і розподілу доходів стосовно окремих верств населення. Завдяки цим механізмам здійснюється політика доходів, яка полягає в їх перерозподілі через бюджет шляхом диференційного оподаткування його одержувачів і соціальних виплат населенню. Центральне місце серед них належить механізму розподільчих відносин, який формує первинні доходи в сфері виробництва. Його удосконалення має давню історію, починаючи із засновників трудової теорії вартості, чинників виробництва, неокласицизму та кейнсіанської теорії, а потім – з позицій неокласичного синтезу, інституціоналізму, людського капіталу. До речі, існуючий в українській економіці розподільчий механізм, удосконалення якого має давню історію, починаючи із засновників теорії меркантилізму (чинників виробництва, неокласицизму), кейнсіанської теорії, теорії неокласичного синтезу, інституціоналізму, людського капіталу. Існуючий розподільчий механізм тяжіє до розуміння ціни робочої сили, виходячи з витрат праці. Він відображає затрати змінного капіталу та відтворену вартість робочої сили, що набуває різні форми зарплати. Але при цьому оплата рідкісної праці знаходиться за межами цього розподільчого механізму та здійснюється на розсуд власника фізичного капіталу за системою бонусів. Сьогодні доход працівника необхідно розглядати як форму економічної реалізації ним права власності на рівноцінний ресурс виробництва, яким є людський капітал. Розподільчий механізм у новій парадигмі повинен бути гнучким, враховувати переваги кожної з економічних теорій в залежності від конкретної виробничої ситуації [6, С.3-9]. Він повинен створювати таку структуру формування та витрат доходів, яка забезпечує високу якість життя населення та його соціальну захищеність.

Висновки і перспективи подальших розробок. Виходячи з нового змісту пропонованої парадигми в її реалізації повинно сформуватися два головних напрями:

1. Державне регулювання соціально спрямованої політики доходів, зорієнтоване на підтримку національної економіки шляхом стимулювання внутрішнього попиту та зростання інвестицій в фізичний і людський капітал, оптимізацію видатків на соціальні

програми, які не обтяжуватимуть економіку, а забезпечать її зростання, створять умови для високої якості життя та всеосяжного добробуту населення з орієнтацією на соціальні стандарти ЄС.

2. Дорегулювання політики доходів, що проводить держава, з боку громадських та профспілкових організацій, політичних партій, фондів соціального розвитку, благодійних організацій, бізнесу, а також суб'єктів, які сприяють соціалізації економіки шляхом прийняття соціально відповідальних рішень державою, бізнесом, людиною, забезпечують соціально-економічний розвиток країни та згуртованість нації.

Список використаної літератури.

1. Поланьї К. О вере в экономический детерминизм / К. Поланьї // Избранные работы. – М.: Издательский дом. «Территория будущего». – 2010. – С.12-30.
2. Геєць В.М. Вихід с кризи (роздуми над актуальним у зв'язку з прочитаним) / В.М.Геєць, А.А.Гриценко // «Економіка України». – 2013. - №6(619). – С.4-18.
3. Колот А. До проблеми розвитку теорії розподільчих відносин / А.Колот. – Україна: аспекти праці. – 2008 №8. – С.3-12.
4. Колот А. Соціальна згуртованість як доктрина забезпечення стійкості розвитку суспільства в умовах глобальних викликів / А.Колот. – Україна: аспекти праці. – 2009, №7. – С.11-19.
5. Колот А. Соціальна відповідальність людини як чинник стійкої соціальної динаміки як чинник стійкої соціальної динаміки: теоретичні засади / А.Колот. – Україна: аспекти праці. – 2011, №3. – С.3-9;
6. Колот А. Розвиток науки про працю і соціально-трудова відносини та її роль у переформатизації та формуванні сучасного економічного мислення / А.Колот. – Україна: аспекти праці. – 2012, №6. – С.3-9.
7. Кір'ян Т.М. Мотивація людського капіталу до продуктивної праці: Монографія / Т.Кір'ян. – К.: НДІ праці і зайнятості населення. 2008. – 416с.
8. Кір'ян Т.М. Трудовий доход як форма інвестицій у людський капітал (методологічний аспект) / Т.Кір'ян. – Україна: аспекти праці. – 2013, №3. – С.3-9.
9. Лагутін В. Про теоретико-методологічні засади дослідження оплати праці / В.Лагутін. – Україна: аспекти праці. – 2010, №3. – С.16-20
10. Мельник В. Еволюція поглядів на працю і природу трудових доходів / В.Мельник. – Україна: аспекти праці. – 2011, №1. – С.11-17.
11. Сергієнко О. Заробітна плата як елемент первинних доходів домогосподарств: сучасний стан і тенденції формування / О.Сергієнко. – Україна: аспекти праці. – 2011, №5. – С.15-21.
12. Шевчук О. Справедливість розподілу доходів та порочне коло бідності / О.Шевчук. – Україна: аспекти праці. 2012, №7. – С.13-16.
13. Балтачєєва Н.А. Теорія та практика формування і реалізації соціальної політики в Україні: Монографія / Н.А.Балтачєєва. – МОН України. Донецький національний університет. – Донецьк: ДонНУ, 2010. – 433с.
14. Садова У.Я. Соціальна політика в Україні: регіональні дослідження і перспективи розвитку: Монографія / У.Садова. – Львів: УРД ННН України, 2005. – 408с.
15. Звіт про НДР «Перспективні напрями державної політики у сфері соціального розвитку України» (№ держреєстрації 0110V00948). – НДІ праці, 2010. – 236с.
16. Звіт про НДР «Аналіз та оцінка показників якості життя працюючого населення» (№ держреєстрації 0111V001879). – НДІ праці 2011. – 162с.
17. Людський потенціал: механізми збереження та розвитку: Монографія // НАН України. Інститут економіки промисловості / О.Ф. Новікова, О.І.Амоша, В.П.Антонюк та ін. – Донецьк, 2008. – 468с.
18. Звіт про НДР «Аналіз та оцінка доходів населення» (№ держреєстрації 0112V001926). – НДІ праці – 2012. – 131с.

19. Зверяков М.И. В поисках выхода из кризиса // М.И.Зверяков. Экономика Украины – 2013, №8. – С.1-31.